

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. FeleaABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Ortodoxia și limba noastră

Biserica este o instituție divină, și privește veacurile și frământarea lumii prin ochiul dumnezeesc al Mântuitorului Hristos. Deaceea nu se coboară în arenă. Ea nu e redacție de ziar, să-și schimbe atitudinea după împrejurări. Și nici nu se pretează la polemici pentru lucruri mărunte. Prestigiul ei nu-i permite așa ceva.

Și totuși, numele Bisericii a fost adeseori amestecat în discuții omenești, care nu fac decât să-i pălească nimbul sfințeniei și să-i submineze autoritatea morală de care are nevoie pentru împlinirea misiunii sale mântuitoare. Mai deunăzi a ajuns și în polemica filologică dintre câteva ziare, pe chestiunea slavonismelor din limba română.

Fiindcă „o față bisericească” n'a fost de aceeași părere cu ziarul „Curentul”, în această discuție, directorul ziarului, Dl Șeicaru, în loc să se mențină în cadrul strict filologic al problemei, amestecă în polemică și Biserica strămoșească, punând în sarcina ei, pătrunderea celor mai multe cuvinte slavone în limba noastră. Ba, Dl Director scrie, că este „firesc chiar”, că „o față bisericească apără cuvintele slave din limba română”, și continuă, afirmând că „s'ar putea ca un fanatic al ortodoxiei să aibă chiar o invincibilă nostalgie pentru vremurile îndepărtate, când în bisericile noastre se slujea în vechea limbă slavonă”. După ce amintește de cazul Mitropolitului Serghie al Moscovei (de care însă „Curentul” cu o zi mai înainte se'ndoește că ar mai exista), care ar fi cerut dela Președintele Statelor Unite „înființarea unei biserici ortodoxe panslave”, Dl Director Șeicaru trage concluzia, cerând „să ni se permită nouă să subordonăm și filologia și ortodoxia necesităților de viață națională ale poporului român” (Toate citatele, din ziarul Curentul din 16 ian. 1943).

Așadar, Biserica ortodoxă este vinovată că o față bisericească nu este de aceeași pă-

rere cu ziarul amintit; că avem atâtea cuvinte slave (pe care le folosim de câteva ori pe an); că Mitropolitul Serghie (o fi oare re-cunoscut de ortodoxi, sau numai un om al regimului bolșevic?) a afirmat că „principiile bolșevismului coincid în toate punctele cu învățăturile creștinismului”. Dar bine, Ortodoxia poartă vina că asupra Europei au năvălit oarecând popoare slave care s'au întâmplat a fi de-o religie cu noi și împreună care am avut și dinastie și o organizație politică? Din această conviețuire nu am moștenit cuvinte slavone? Aș vrea să știu dacă Biserica a dat nume atâtor munți, ape și așezări omenești dela noi, și organizațiilor politice primare, sau chiar unor voievozi.

Oare tocmai ortodoxia a ajuns o primejdie pentru existența limbii și neamului românesc, fiindcă a fost sau este și religia dușmanului nostru? Ce rău a făcut Biserica ortodoxă în trecut Neamului românesc? Se pot pune în sarcina ei vitregile împrejurări politice din trecut? Dacă nu, atunci să nu mai fie amestecată Biserica într-o discuție de filologie, care uneori poate degenera, și care pare prematură, deoarece existența noastră se debate deocamdată pe front în răsărit, și nu sub pana filologilor de ocazie. Nimeni nu contestă importanța caracterului latin al limbii noastre în masa de slavi, care ne'nconjoară. Nimeni nu se'ndoește, că fără ea am fi fost de mult asimilați în loc să asimilăm noi pe slavii din teritoriul Daciei. Biserica noastră și-a dat seama de acest fapt și a rezolvat problema slavoniei, ceva mai înainte de campania Curentului, dacă nu mă'nșel. În loc de a fi promovatoarea slavonismelor, cum este acuzată, Biserica ortodoxă română a promovat primele începuturi ale limbii literare române, așa încât și limba de cult a fost de mult înlocuită cu limba noastră, iar cărțile de ritual și Sf. Scriptură țin pas cu evoluția limbii române. Biserica

noastră are tot interesul ca limba ei de cult să fie limba curent vorbită a poporului și nu o limbă pășărească, fie împănată cu slavonisme pe care nimeni nu le mai ține minte, sau cu latinisme, trase de păr, pe care nimeni nu le înțelege. Biserica noastră nu s'ar asocia la crima de a produce o limbă pe care, apoi, poporul să învețe din carte cum s'o vorbească, întocmai ca pe-o limbă romanică oarecare...

Aș fi socotit această ieșire a Curentului ca un lapsus al bunului simț — în definitiv o greșală, și ca atare, iertabilă — dacă astfel de „lapsusuri“ nu s'ar mai fi repetat. Ne amintim că prin acheta din a. 1937 s'a pus în desbatere publică o problemă a Bisericii, dacă e bine sau ba, ca preoții să facă politică. S'au spus atunci atâtea cuvinte de defăimare, care numai prestigiului Bisericii nu i-au servit. În a. 1941, acelaș Domn se pronunță pentru scoaterea învățământului religios din școală. Acum, iată, că pune la îndoială serviciile pe care Ortodoxia le-a adus și le va aduce în viitor Neamului nostru. Ca și când existența Neamului românesc ar atârna de pana Domniei sale; Domnul Director îl salvează providențial, subordonând filologia și ortodoxia „necesităților de viață națională“. Numai dela acest gest istoric al Domnului Șeicar, ortodoxia va însemna ceva pentru România!...

Doamne, Doamne, rău îi stă necompetenței, când se umflă în pene...!!

Presviterul B.

Eugenia

In vechime și astăzi; sportul.

Cuvântul eugenie este grecesc. În românește s'ar tâlmăci: naștere bună, sau mai bine: de bun neam născut, cum se spunea până pe la mijlocul secolului trecut. Ar fi deci cu acelaș înțeles ca slavonul blagorodenie sau eugermanul wohlgeboren. Și cuvântul grecesc și cel slavon și cel german, ba și cel românesc înseamnă mai mult o nobleță socială.

Înțelesul de azi al cuvântului eugenie este năzuința cu toate mijloacele pentru refacerea trupeză și sufletească a singuraticului și a poporului.

Năzuința e veche, ca păcatul originar, fie că s'a numit eugenie, gerocomie, macrobiotică, sau altfel. Într'o carte veche (Hufeland: Macrobiotica) găsim că „Egiptenii cugetau a fi aflat ținerea vieții prin vomire și asudare, de unde s'a făcut obiceiul a lua cel puțin de două ori pe lună mijloace de vomit și în loc de a întreba cum o duci, în-

trebau „cum asuzi?“ La Greci, începând cu Ipcrate, toți filosofii au fost de părerea, că cel mai sigur mijloc pentru a întări puterea vieții, ar fi cumpătarea. Se pare că Grecii au fost singurii dintre popoarele vechi, cari au atins cele mai frumoase culmi în eugenie. Jocurile lor atletice, olimpiadele lor, războaiele lor, preamărirea eroilor în cântări și poezii, sculptura lor toate sunt pentru a le da întâietate. Citiți Iliada, în care eroii, ahei sau dardani se iau la întrecere și la luptă cu zeii. Marea deosebire între Greci și Egipteni era, că Grecii aveau în vedere și sufletul. Ahile în amintirea lui Patroclu dă jocuri felurite: întreceri cu caii, lupte cu pumnii, aruncări cu lancea. Câștigătorilor le dă premii. Dă însă premiu și bătrânului și înțeleptului Nestor, o tingire de aur. E un premiu al înțelepciunii, al sufletului. Era aceasta o disciplină, care la spartani a ajuns proverbială, psihicul dominând fizicul. E cunoscută povestea cu băiatul care a ascuns vulpea sub haină și s'a lăsat mușcat de ea, fără să se trădeze, până în clipa când a căzut mort. — Tot pentru eugenie, Grecii vechi, se debarasau de cei cu defecte, fie că erau defectele trupeză sau sufletești. Copiii slăbănogi erau părăsiți și lăsați să moară, pe muntele Taigetos, unde-i sfășiau vulturii, fiarele. Filosoful Plato era convins, că cei cu corpul rău întocmit trebuiesc lăsați să moară, iar cei cu sufletul rău să fie omoriți. În felul acesta eugenia era simplificată.

La Romani găsim la început o disciplină asemănătoare celei spartane. Mucius Scaevola, ca să arate dușmanului ce hotărâți sunt Romanii, își ține mâna în foc până și-o arde de tot. Incolo aproape totul a fost o imitație, mai mult sau mai puțin reușită, după Greci, cum a fost și în artă și în cultură. Sportul, atât de cinstit la Greci, în Roma a decăzut în jocuri și lupte de circuri, iar circul a însemnat pentru privitori o moleșală, pentru luptători o degradare. Și pentru unii și pentru alții o însălbăticire. Partea sufletului se micșora, se pierdea tot mai mult. Pe vremea celor dintâi creștini, atleții păgâni erau puși să lupte cu creștinii cari numai meseria aceasta n'o aveau. De aci mai era un mic pas până la lupta creștinilor cu fiarele flămânzite din circul lui Nero.

Ar trebui să urmăim cu alte popoare din vechime, dar fiindcă suntem pe un povârniș, mai alunecăm puțin în jos și ajungem la eugenia modernă, în felul cum încearcă să se înfăptuiască. Mijloacele eugeniei moderne, în felul cum se practică, este sportul și lumea s'a legat așa de mult de sporturi, că a pierdut din vedere eugenia și sporturile de tot felul i-au devenit scop. În alergarea după corp tare, armonios, s'a ajuns, ca să se obțină, de exemplu în universitățile din Ame-

rica, o armonie fizică deosebită, reorduri tot mai amețitoare. Medicul Alexis Carrel, care spune acestea (Omul, ființa necunoscută) ne mai arată, că fizicul se dezvoltă în paguba psihicului. El ne dă o asemănare Fiecare mașină e mânată de un motor. Motorul trebuie să fie proporțional cu mașina. Nu poți pune motorul unui avion de vânătoare la un avion de bombardament. Nu poți încărcă armamentul unui tanc mamut pe un tanchet. Carrel ne asigură — cartea lui face să fie citită — că în America dezvoltarea fizicului s'a făcut în paguba psihicului. Sufletul se pierde în grămada tot mai mare de carne și oase.

Dar America e departe. Avem noi și aci destule sporturi pentru promovarea eugeniei. Urmăriți-le, vă rog, cu luare aminte și veți vedea, că ele sunt sau o parodie a sportului, sau însălbățitesc. Dacă ați citit romanul „Ajutor, ajutor” al lui Szabó Dezső, fără îndoială vă mai amintiți de marele footballist purtat deasupra capetelor. Romancierul îi face o descriere amănunțită, din care cităm aci câteva cuvinte: Copiii aplaudau... Mulțimea era frământată de beția oarbă a nebuniei... Echipa... venea dela un matc internațional în care a repurtat un succes. Eroul purtat pe umeri a împoșcat de două ori mingea în poarta adversarului. Echipa își ținea eroul ca pe un nou sfânt. Mulțimea plângea, râdea. Eroul avea o față lată, rotundă, frunte nu avea de loc, iar părul i se împreuna cu sprâncenele. Ochii lățiți și decolorați rânjeau idiot. Nasul cărn, gura lată de animal. tăietura îngustă a bărbiei, înnotau în fericire. Picioarele uriașe și le întindea publicului entuziasmat ca pe două relicve nou descoperite.

Și așa mai departe. Iată sportul modern și iată eugenia modernă. Vă pare că romancierul exagerează. Să completăm atunci cu scrisul unui mare animator de sporturi de aci din Arad. Cităm; Ceea ce s'a petrecut însă acum vreo zece zile, („Credința” Nr. 639 — 28 VIII 1942) când echipele a două cluburi din localitate s'au înapoiat din turneul făcut la Ineu, trece peste orice limită. Acești echiperi, după ce au terminat matchul, nu știm ce au făcut, dar noaptea când au urcat în trenul de Brad care urma să-i aducă la Arad, au fost într'o stare ce nu se poate descrie... Scandal, injurături și sbierături... geamuri sparte... În gara Arad, ca perfecti „sportivi”, au luat-o la fugă. Dar au fost identificați și dați pe mâna Parchetului.

Precum se poate citi printre rânduri, echiperii erau după o beție sportivă. Beția și alte mijloace „eugenice” sunt anexe ale sportului. De suflet cine-și mai aduce aminte, când sufletul s'a pierdut în masa de musculatură și e anihilat cu băutura?...
Prot. F. Codreanu

„Știință și suflet”

Dr. Petre Sergescu, profesor la Facultatea de Științe din Cluj-Timișoara, a conferențiat Duminică 17 Ian. a. c. în sala Palatului Cultural din Arad despre „Știință și suflet”.

Subiectul a fost foarte mult discutat. E vorba de valoarea morală a științei.

Conferențiarul începe să arate de ce s'a ajuns la criza de astăzi a științei. În veacul al 18-lea știința se făcea de foarte puțini specialiști, de un număr mic de nobili, în școlile bisericesti și militare. Cei mai mulți rămăneau străini de aceste cunoștințe. Dar în acest veac știința era armonios dezvoltată. Revoluția franceză a întrerupt această dezvoltare a științei. A început specializarea.

Entuziasmul pentru știință era foarte mare, încât știința a pierdut legătura cu întregul și cu religia. Veacul al 19-lea se caracterizează ca veacul științei. Știința devine pentru omenire un *idol*, un nou zeu, care rezolvă orice problemă și fără de religie. Dar aceasta a fost o mare eroare, căci niciodată *știința și religia* nu pot fi în contradicere.

Știința are domeniul său dinamic, domeniul relativului, al adevărului spre perfecționare. Religia are domeniul său static, ceva fix, al revelațiunii, al dogmelor. Pe cei mai mari învățați oameni de știință îi cunoaștem și ca adevărați creștini. E destul să amintim pe Pasteur, cel mai mare binefăcător al omenirii, descoperitorul microbilor, care era un mare credincios, un creștin care nu începea ziua de lucru fără rugăciune. Știința și religia sunt două domenii separate care se completează unul pe altul și se dezvoltă armonios. Goana după rezultate noi, a orbit pe mulți.

Enciclopedismul cade și se dezvoltă specializarea. Dar această calitate ajunge un defect. Căci pentru ca omenirea să înainteze trebuie ca sufletele tuturor să fie un ansamblu, să se observe o dezvoltare armonică; specializarea să țină legătura cu întregul.

La început s'a dat primăție vieții spirituale. Mai apoi însă această tendință de ridicare a vieții spirituale a fost depășită de tendința vieții tehnice, care a dat naștere dezechilibrului spiritual și cataclismelor.

Astfel începutul sec. al 20-lea vorbește despre falimentul științei. Dar după cum nu poate să fie vorba de atotputernicia științei, tot așa nu poate să fie vorba de falimentul științei. E necesară o dezvoltare armonică a științelor printr'o nouă filosofie, o legătură a științelor cu viața sufletească în tot complexul ei.

Învățații și-au dat seama de marea greșală ce s'a făcut când s'a pus preț prea mare pe teh-

nică. De aci trebuința de a ridica masa publicului ca să înțeleagă știința așa cum o înțelege omul de știință care o crează. De altă parte fiecare savant trebuie să-și cultive specialitatea sa, dar să devină și un nou enciclopedist, să țină legătura cu întregul, cu societatea. Specializarea prea mare exclude vederea de ansamblu și ne face impresia că toată lumea se'nvârte în jurul nostru. De aci necesitatea unui nou enciclopedism. Trebuie să cunoaștem trecutul și, pentru aceasta, să avem un spirit critic și mai ales istoric care să domine în știință. Acest spirit a fost discutat și promovat pe timpul lui Napoleon Bonaparte, care a fost și un mare om de știință, membru al Academiei de științe. Acest spirit continuă și azi; legăturile științei au rămas aceleași, în ciuda războiului.

E nevoie să se facă unificarea științei cu spiritualitatea. Asociații de felul acesta au pornit mai ales din Franța. Gândirea științifică poate să influențeze spiritul. Omul de știință nu urmărește chestiuni materiale. Cine se gândește numai la profit nu poate face știință.

Știința formează caractere, ca și religia martiri. Omul trebuie să aibă un ideal al adevărului către care să tindă măcar. Numai tinzând spre adevărul absolut, atingem adevărul relativ. Adevărurile științifice nu pot fi absolute, pentru că totdeauna știința e în o aproximare succesivă.

Cu cât te ridici mai sus, te apropii de lumină. Cu cât te ridici mai sus vezi mai bine ce rămâne jos. Sus, la adevăr, nu ajungem decât urcându-ne prin serpentine; numai în acest fel ne putem apropia de vârf, de lumină.

În știință, ca și în religie, privim lucrurile sub specie al aeternitatis. Nu există muncă mai nobilă și mai puțin nobilă. În știință se cunosc oameni cari au lucrat o viață pentru știință și n'au realizat nimic. Alții s'au lovit cu capul de stâncă. Și munca lor e folositoare, pentru că ne arată că drumul lor nu a fost cel bun și trebuie să apucăm altul. Trebuie să observăm sufletul care s'a pus în acea știință. Orice muncă trebuie respectată și în orice muncă principalul e sufletul. Caracteristica omului de știință e plăcerea de a munci. Nu ai în lume decât cele ce ai dat. Dacă societatea omenească a ajuns unde este, aceasta se datorește rezultatului muncii înaintașilor cărora le suntem tributari. Noi nu putem fi numai profitori ci trebuie să muncim pentru progresul societății. Disciplina muncii și cinstea trebuie să fie conducătorii vieții sufletești a fiecăruia. De adevăr ne apropiem mereu, dar nu-l ajungem niciodată. Scara luminei pe care se urcă omul de știință nu se sfârșește niciodată și omul de știință nu e decât o treaptă în avansarea științei. El știe că o părticică din temelia științei se datorește și lui.

De aici urmează o iubire și solidaritate generală între oamenii de știință.

Omenirea e o imensă orchestră. Ca să cânte bine, trebuie ca fiecare instrument să fie acordat și toate să fie într'o armonie perfectă. Fiecare națiune e un instrument, ce trebuie să-și desvolte și perfecționeze calitățile până la potența cea mai mare. În orchestra aceasta trebuie să ne silim ca noi să cântăm mai frumos.

Virtutea speranței ne spune că știința e nădejdea noastră de mai bine. Știința e speranța noastră în viitorul mai bun al României, — termină conferențiarul, în aplauzele entuziaste ale ascultătorilor.

Astfel a vorbit despre „Știință și suflet“ unul dintre savanții noștri, iubit și respectat nu numai în țară dar și în străinătate, un om de știință pură care știe încadra cald și armonios în preocupările și lucrările D-sale, întreg sufletul credinței și moralei creștine.

Gh. Șerb

Despre ce să predicăm?

La Sfinții Trei Ierarhi (30 Ianuarie) vorbim despre **Credința cea adevărată.**

Credința este prima condiție, din partea omului, pentru mântuirea sa. Fără ea nu există mântuire. Deci dacă este așa de însemnată, e dela sine înțeles, că nu orice credință mântue. Lăsând laoparte convingerile pe care le avem, încrezându-ne în puterile noastre sufletești sau trupești, care, precum se vede, nu sunt credință religioasă, noi putem avea chiar credință religioasă, fără vre un folos pentru mântuire. Atâția oameni cred în forțele naturii și li se închină, sau se ridică dela fapte la Creatorul lor, la Dumnezeu. Dar nici aceasta nu este încă adevărata credință, dacă nu-l are pe Hristos și nu ține toate așa precum le-a primit dela el. Numai această credință este adevărată și, deci, mântuitoare.

Aceasta este credința pentru care au trăit, au luptat și au murit cei trei luceferi ai credinței adevărate, pe care îi prăznuim astăzi. Sf. Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie și Ioan sunt într'adevăr „treime pământească, apărători ai Treimei cerești și păzitorii bunei credințe“ — precum îi laudă cântarea bisericească. De aceea sf. apostol de azi ne îndeamnă: „Aduceți-vă aminte de maimarii voștri, care vi-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, la al cărora sfârșit al purtării privind, să le urmați credința“ (Evr. 13, 7).

Dece, oare, atâta grijă pentru credința celor trei mari ierarhi? Pentru că numai această

credință e adevărată și într'adevăr mântuitoare. Toate celelalte sunt false și inoperante, căci nu este de ajuns să crezi în Dumnezeu, ci este foarte important: ce crezi, cum crezi? Sunt atâția oameni, care cred că lui Dumnezeu îi trebuiesc jertfe de copii, iar uciderea bătrânilor ar fi o faptă morală. Sunt atâția, care nu cred în sf. Treime. Și iarăși, sunt atâtea religii, care se cheamă creștine, dar învață în sute de feluri.

Mântuitorul Hristos, însă, o singură învățătură a propovăduit. Învățătura lui, răspândită în lume de sf. Apostoli și susținută până la martiriu de sf. Părinți ai Bisericii, trebuie să fie și astăzi numai una; iar credința sau acceptarea acestei învățături, iarăși numai una. Așa se și roagă Iisus: „*pentru cei care vor crede în mine, prin cuvântul lor, ca toți să fie una, precum tu, Părinte, în mine și eu în tine*” (Io. 17, 20—21). Această unitate a credinței o înaltă Hristos până la asemănarea cu unitatea în ființă a sf. Treimi. Această, deci, trebuie să fie singura cale spre mântuire. Așa înțelege și sf. apostol Pavel, când spune: „*Un Domn, o credință, un botez*” (Efes. 4, 6). Nici nu se poate formula mai precis concluzia, că un singur Domn Iisus Hristos presupune, neapărat, și o singură credință. Numai această singură credință poate fi adevărată și mântuitoare. „Una singură este credința mântuitoare universală a omenirii, ca o egală îndreptățire și împărtășire cu dreptul și iubitorul de oameni Dumnezeu, aceeași pentru toți”, — afirmă *Clement Alexandrinul*.

Această singură credință adevărată și mântuitoare, credința lui Hristos, a sf. Apostoli, a sf. Părinți, e cea ortodoxă. Însăși numirea de: ortodoxă înseamnă: credință dreaptă, credință adevărată. Ea este învățătura lui Hristos. Puterea lui Dumnezeu a păstrat, întreagă și nealterată această comoară a mântuirii, în Biserică noastră, care se numește ortodoxă, pentru că a păstrat astfel credința cea adevărată așa cum a primit-o dintru început de la Domnul Hristos. De aceea s'a rugat Hristos pentru unitatea credinței, fiindcă știa că vor veni după el mulți hristosi mincinoși, care vor căuta să amăgească pe creștini (Mat. 24, 24), și vor fărâmița unitatea credinței. Așa s'a și întâmplat. Credința creștină a fost sfâșiată în sute de bucăți, de către diferitele confesiuni și secte: „*Iar ostașii, după ce au răstignit pe Iisus, i-au luat hainele și au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte și cămașa; iar cămașa nu era cusută ci țesută de sus peste tot. Și au zis între ei: să n'o sfâșiem, ci să aruncăm sorți pentru ea... Deci ostașii aceștia au făcut*” (Io. 19, 23—24). Ei au tras la sorți cămașa, pentru ca să n'o sfâșie. Dar nu tot la fel au făcut creștinii, după Hristos. Credința creștină, dintr'o singură bucată, ca și că-

mașa lui Hristos, a fost sfâșiată. A fost fărâmițată în sute de bucăți, și fiecare confesiune, are pretenția, că partea sa cuprinde credința cea adevărată și numai la ei este mântuirea. Prin această sfâșiere, desigur, se reactualizează durerea Răstignirii. Într'adevăr, acolo sus, pe cruce Domnul Hristos împacă cerul cu pământul și rosteste cuvinte cutremurătoare, iar noi, la picioarele crucii, ca și ostașii aceia, dar și mai urit ca ei, ne disputăm cămașa lui: o sfidare netrebnică a marelui mister al împăcării omului cu Dumnezeu..

Mulți socotesc că, precum fiecare ciob dintr'o oglindă sfărmată oglindește lumina soarelui, tot așa fiecare credință cuprinde adevărul mântuitor. Și pentru a-și susține afirmația, ei aduc cuvintele sf. Petru, că „*Dumnezeu nu este partimitor, ci din tot neamul, cel ce se teme de el și face dreptate, este primit la el*” (Fapte 10, 34—35). Dar Iisus Hristos nu voeste decât o singură credință, și numai una îi dă putere mântuitoare. El ne învață că pentru mărgăritarul de preț au fost vândute toate celelalte” (Mt. 12, 45—46).” Și cea mai mare erezii este o credință, la urma-urmei. Și se poate întâmpla că adepții acestei erezii să creadă în ea cu fanatism, până la martiriu. Dar aceasta înseamnă, oare, că credința lor e mântuitoare?

În scrierea: *Grădina sufletului* de Ioan Moshul se spune, că un avvă (călugăr) ortodox a găsit odată într'un han, un monah, Sirian de neam, care n'avea altceva decât numai o cămașă de păr, o mantie și câteva pâni. Seda recontenit într'un ungher, citind zi și noapte, fără să vorbească cu nimeni. Când veni Dumineca, avva, apropiindu-se de el, îi zise: — Frate, du te la sf. Sofia (biserica din Bizanț) și te împărtășește cu sf. Taine. Ac-la răspunse: — Nu mă duc; eu nu am împărtășire cu Biserica. Era un eretic. Avva s'a îndepărtat întristat — căci vedea cât de evlavios și de credincios este ereticul în credința lui, și astfel s'a rugat chilia sa lui Dumnezeu să-i descopere: cine mărturisește adevărat și drept: noi, care facem parte din Biserică, sau acel eretic? Așa, a auzit un glas care nevăzut îi vorbi: — Mergi, și vezi credința lui. Ducându-se lângă dânsul, pe când acel eretic citea necontenit rugăciuni în limba siriană, avva a văzut, — și mărturisește cu jurământ — un porumbel uns cu funingine, șezând pe capul aceluia. Și așa și-a dat seama că porumbelul festelit, ce i s'a arătat, era credința ereticului.

Așadar, precum în poveștile orientale există formule de cuvinte magice, care singure puteau deschide uși încuiate, și astfel numai prin acestea puteau oamenii intra în tainița plină de comori,

tot așa numai o singură credință poate fi adevărată, numai prin ea ni se deschide Raiul mântuirii. Toleranța, care în alte privințe este recomandabilă, în materie de credință n'are loc. Numai o credință este adevărată, și aceasta e credința ortodoxă.

*

Sf. Trei Ierarhi, pe care-i serbăm azi, nu s'au tocmit cu nimeni pentru credința lor. Ei erau convingși de adevărul ortodoxiei, pe care-l apărau chiar cu riscul vieții, și astfel au contribuit, prin salvarea credinței adevărate, la salvarea sufletului umanității. Deci să le urmăm credința în convingerea că e singura adevărată. Nu este un urmaș demn al sfinților Trei Ierarhi acela care socotește, că ori unde te poți mântui, numai să fii om de treabă. Mulți se duc să se roage și petrec cu plăcere în alte biserici și chiar între sectari, și acolo suferă ca cei de altă credință să le defaime Legea strămoșească, de care, poate, se și rușinează, ca niște fii renegați!

Deunăseamă, că nimeni nu ne cere ca noi să ne certăm cu oamenii, ori chiar să-i chinuim, sau să-i ucidem, pentru credința noastră. Dar în orice caz e păcat să tăcem în fața defăimătorilor! Noi trebuie să avem convingerea că credința noastră e adevărată și singura care mântue, și astfel să fim oricând gata s'o apărăm, cu vorba, și chiar cu sângele nostru. „Să fiți totdeauna gata de răspuns ori cui vă cere socoteală despre nădejdea voastră” — ne îndeamnă sf. apostol (I Pet. 3, 15). Și așa să facem!

B.

La Duminica a 32-a după Rusalii (a lui Zacheu, în 31 Ianuarie), putem vorbi despre *Credința vie: fapta bună*.

Numai credința adevărată mântue. Dar pentru ajungerea acestui scop, ea mai trebuie să îndeplinească o condiție: să fie vie. Între cele trei virtuți teologice: Credința, Speranța și Iubirea, este o strânsă legătură, un fel de uniune ipostatică, fiindcă deși sunt legate întreolaltă și se influențează, totuși nu se amestecă. Dar lucrează împreună. Anume, credința lucrătoare prin iubire izvoarește fapta bună. Așa încât, faptele bune sunt semnul unei credințe vii.

Iată, evanghelia de azi ne dă exemplu de credință vie pe Zacheu, mai marele vameșilor. De cum intrase Iisus în Ierihon, Zacheu căuta să-l vadă. Oare numai simpla curiozitate l-a determinat pe trufașul Zacheu să se suie într'un dud, pentru a-l vedea mai bine pe Iisus? Sau poate îngâmfarea l-a făcut să se bucure atunci când l-a primit pe Domnul în casa sa? Și atunci, din snobism a statut acest râvnitor de bogăție — cât mai multă bogăție — înaintea lui Hristos și i-

zis: „Iată, jumătate din averia mea, Doamne, o dau săracilor, și de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit” (Lc. 19, 8)? Ce se va fi petrecut în sufletul lui, în acel ceas, e ușor de înțeles. În prezența Mântuitorului flăcăruia de credință a crescut ca o văpaie mare, atât de mare, încât a trebuit să se concretizeze în minunata faptă bună: împărtirea averii sale cu săracii, faptă care i-a adus mântuirea, precum zice Domnul, că „astăzi s'a făcut mântuire casei acesteia, pentru că și acesta fiu al lui Avraam este” (Rc. 19, 9).

*

Credința, fiind o contribuție din partea omului la mântuirea sa, este, desigur, o sfortare, al cărei stimulant este dragostea: Și față de Dumnezeu, căci se lasă condusă de el, atât în ce privește mintea, cât și voința. Dar și față de oameni, căci nu poate rămâne nepăsătoare înaintea durerii lor, și astfel ia naștere fapta cea din credință, fapta bună. După cum un ideal al mulțimii, care persistă mereu, în cele din urmă ajunge să se și realizeze — cum a fost idealul nostru național, — tot așa credința ce crește din adâncul misterios al sufletului omenesc, devenind tot mai puternică, tot mai luminoasă, tot mai cuprinzătoare, — nu mai încapă în suflet, ci se revarsă în fapta bună, întocmai ca apele purtătoare de belșug ale Nilului, peste țara Egiptului. Aceasta este credința vie. Dovada puterii credinței noastre este măreția faptei bune. Faptele bune sunt dovada credinței, precum roadele sunt dovada calității și puterii pomului, care le-a produs. Dar nu numai atât, ci faptele bune sunt tot atât de necesare pentru mântuire precum este credința. Căci dacă fără de credință nu este cu putință să plăcem lui Dumnezeu, tot așa fără fapte bune n'are preț credința noastră.

Insuși Mântuitorul zice: „Nu tot cel ce-mi zice mie: Doamne! Doamne! va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu, carele este în ceruri” (Mt. 7, 21). Iar Judecata lumii se va face după criteriul faptelor, căci atunci „va răsplăti fiecăruia după faptele sale” (Rom. 2, 6). De aci se vede că faptele sunt pecetia credinței. Credința fără fapte este ca un foc zugrăvit: nu luminează, nu încăzește pe nimeni, nu dovedește nimic. Strânsa legătură de condiționare reciprocă între credință și fapte bune o înfățișează Sf. Apostol prin comparația legăturii dintre corp și suflet: „Ce folos este, frații mei, de ar zice cineva că are credință, iar fapte nu are? Au poate credința să-l mântuiască?... Vedeți că din fapte este îndreptățit omul, și nu numai din credință... Căci precum trupul fără suflet este mort, așa și credința fără de fapte este moartă”. (Iac. 2, 14 și 24 și 26). Toată această învățătură o cuprinde sf. ap. Pavel

în câteva cuvinte, zicând că „*în Hristos nici tă-
erea-împrejur, nici netăierea-împrejur, poate ceva, ci
credința care lucrează prin dragoste*” (Gal. 5, 6).
Iată, deci, cum credința vie presupune faptele
bune, și numai astfel e mântuitoare. Așa ne lă-
muresc sf. *Părinți*: „Credința fără fapte este nu-
mai o formă fără putere. Credința dreaptă fără
fapte, este ca un trup frumos și înfloritor, care
n'are putere, ci este asemenea trupurilor pictate”.
(Sf. Ioan Gură de Aur). „Iar credința se desă-
vârșește în toți cei povățuiți de Hristos; ea cre-
de cu fapta, este pioasă și împlinește poruncile
celui ce ne-a înțeles pe noi” (Sf. Ioan Damaschinul).

Aceste toate au servit ca dovezi pentru ca
mai târziu Biserica ortodoxă să poată concluda
că „faptele le considerăm fructe prin care cre-
dința devine efica ce” (Mărt. lui Dosofteiu).
Așadar este clar: pentru mântuirea noastră, pe
lângă credință, sunt absolut necesare și faptele
bune, nu numai pentru că ele denotă credința vie,
ci fiindcă ele înșile au preț înaintea lui Dumnezeu.
Și după cum fapta care nu izvoarește din credința
în Hristos n'are rol mântuitor, tot așa și credința
nedovedită prin fapte bune, nu e de folos.

Doi oameni de credințe deosebite discutau,
fără să ajungă la rezultat, despre trebuința faptelor
bune, pe lângă credință. Unul spunea că numai
credința mântuește pe om, fără faptele bune.
Celălalt, văzând că nu-l poate convinge altfel, re-
curse la o stratagemă. Și anume, fiind ei pe țăr-
mul unei ape, și aflând o barcă, el se apucă și
scrise pe o lopată a bărcii cuvântul: „Credință”,
iar pe cealaltă, cuvântul „Fapte”. Ce faci? — îl
întrebă însoțitorul. — Vei vedea îndată, — răs-
puse el, — dar să urcăm în barcă mai întâiu...
Acum lopătează Domnia-ta cu aceia pe care stă
scris: credință... Vezi, vezi, că barca nu înain-
tează, ci se 'ntoarce în loc. — Ei și ce vrei să
spui cu aceasta? — nu se dădu prins celălalt,
care nu socotea prețul faptelor bune, — oare
dacă lopătezi cu vâsla pe care ai scris „fapte” o
să meargă barca? — N'am zis că o să meargă
— răspuse cel cu faptele — dar dacă voui vâsli
cu amândouă lophele, desigur vom ajunge la țăr-
mul celălalt.

Orice ar spune contrarii, numai așa vom
putea ajunge noi creștinii la limanul mântuirii:
numai cu aceste două: Cu credință și faptele bune.
Insuși Mântuitorul ne cere fapte (Mt. 19, 17-21).
Și chiar judecata noastră ne spune, că este cu
neputință ca credința, dacă este vie, să rămână
doar în inima celui ce-o are. Ea trebuie să se re-
verse în fapte bune. Chiar sfințenia vieții omului
este un rod al credinței: este faptă.

Există acea legătură dintre credință și fapte,

precum între suflet și corp. Unde s'a rupt legă-
tura nu mai e viață, ci moarte. Ce preț poate să
aibe credința mea, de pildă, dacă nu se revărsă
în rugăciune, sau nu se dovedește în fapte bune?
Insăși mântuirea omenirii a fost o măreață faptă,
o străduință, o râvnă supra-omenească, ce a
culminat pe Golgota. Așa am primit cu toți —
Harul mântuitor. Și tot prin râvnă, prin sfortare
neîntreruptă, îmi dobândesc și eu mântuirea: prin
credință vie, lucrătoare prin fapte — „*Nevoiți-vă
a intra prin ușa cea strântă, — zice Domnul —
căci largă este ușa și lată este calea ce duce la
pierzare...*” (Mat. 7, 13). Fă din credința ta un
izvor nesecat de fapte bune, și din viața ta o
oază binecuvântată, în care semenii tăi să se bu-
cure, iar tu să-ți pregătești mântuirea

B.

Informațiuni

■ P. Sf. Episcop Andrei printre răniți.
Vineri, în 15 Ianuarie a. c., între orele 15-18,
Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Andrei a vi-
zitat răniții din Spitalul Central din Arad, ros-
tind în fiecare salon un cuvânt cald de îmbărbă-
tare și de încredere în viitorul neamului, și dând
tuturor răniților binecuvântarea arhierescă; i-a
sfătuit să rabde cu creștinească înțelegere, sufe-
rințele și durerile provocate de gloanțele hidrei
de la Răsărit, care face acum ultimele svârcoliri,
înaintea sfârșitului ei. Fiecare rană a ostașului
este o cruce, pe care Dumnezeu a pus-o pe umerii
lui. Aceasta cruce trebuie purtată cu resemnare
și fără de cărtire.

Fiecărui soldat, P. Sf. Sa a distribuit
cărțile de rugăciuni și iconițe. Apoi în fiecare
salon a lăsat un anumit număr din foaia reli-
gioasă „Calea Mântuirii” și alte reviste și ziare
de conținut religios. Cu ocazia distribuirii cărți-
lor de rugăciune, P. Sf. Sa a stat de vorbă cu
fiecare soldat, interesându-se de suferința și do-
rințele ce le are fiecare, precum și despre familia
de acasă.

Iubiții noștri răniți și în special d-nii ofi-
țeri, au fost foarte plăcut impresionați de înalta
vizită arhierescă a P. Sf. Sale.

În continuarea vizitei din Vinerea trecută,
P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei a ținut să
viziteze și pe ostașii noștri răniți, adăpostiți și
îngrijiți în spitalul militar din Cetate, în ziua de
Mărti 19 Ian. a. c. între orele 11-13.

P. Sf. Sa și aci, ca și în celelalte spitale de
răniți, a îmbărbătat cu toată căldura inimii pe
scumpii noștri mutilați, împărtaşind tuturor și în
fiecare salon arhieresti binecuvântări și, spre a
le da un reazim și un stâlp împotriva suferințe-

or, fiecărui soldat i-a înmănat câte o cărticică de rugăciuni și reviste religioase, pentru a le fi arme puternice împotriva tuturor ispitelor și pentru a-și apăra sufletele de dușmanii cei din lăuntru.

P. Sf. Sa a fost însoțit în fiecare salon de către vrednicii și neobosiții ofițeri-medici: Lt. Col. Opreș, cpt. Hălmăgean și cpt. Muscan, sub ochii cărora sunt tratați și îngrijiți vitejii noștri ostași din spitalul militar-Cetate.

Cuvintele pline de dragoste creștină și de iubire patriotică ale P. Sf. Sale, au fost sorbite cu mult interes de către toți ostașii din spitale.

Dumnezeu să aline durerile și să vindece cât mai de curând ranele acestor scumpi și iubiți fii ai Patriei noastre, cari au sacrificat părți din trupurile lor pentru apărarea neamului și a Bisericii lui Hristos. d. d.

■ **Crucea Roșie**, filiala Arad, și-a ținut adunarea anuală Duminecă în 17 Ian. c. sub președinția de onoare a P. S. S. Părintelui Episcop Andrei și activă a d-lui Dr. G. Radu, primarul Municipiului.

Din rapoartele cetite s'a constatat următoarea activitate în curgerea anului trecut: întretinerea unei cantine pentru soldați și răniți în gara Arad, pentru cari s'au dat 116,867 porții de mâncare, înființarea unui Cămin pentru invalizii în trecere prin Arad, trimiterea unei echipe de 10 infirmiere la Bizula în Transnistria. În total s'au cheltuit 758.882 lei, proveniți din cotizații și danii.

În cuvântarea de deschidere, și în cea de închidere a ședinței, P. Sfinția Sa Părintele Episcop a arătat înaltul rost moral al „Crucii Roșii” și a recomandat tuturor românilor să renunțe la unele obiceiuri cari nu se mai potrivesc cu zilele grele ale războiului prin care trecem.

■ † **Prot. st. Ion Goron**, unul dintre cei mai devotați și mai aleși slujitori ai Bisericii ardelenene, a trecut pe neașteptate în lumea dreptilor, abia la vârsta de 50 ani. După ce a slujit câțiva ani ca preot la stat, a fost numit duhovnic al Academiei Teologice din Cluj, și mai apoi consilier eparhial și profesor de Apologetică la Academia Teologică.

Rareori se ascunde într'o înfățișare atât de smerită un suflet de elită, ca a părintelui Goron. Deși excesiv de modest, a fost un publicist eminent și un predicator cum, cred, că nu avem al doilea ca el. Cuvântul lui era bogat în idei, plin de miez, lămurit în căldura convingerii și în sinceritatea trăirii. Oricare din meditațiile și predicile lui era expresia unui suflet care și-a asimilat o bogată cultură teologică, filosofică și literară.

Din prisosința inimii și a cunoștințelor sale creștine s'au revărsat acele patru volume de me-

dității religioase: „Noua lege” (Fericirile), „Tălmaciri”, „Meditații la Evangheliile din Duminicile și sărbătorile de peste an” și „Impărăția lui Dumnezeu” (Tatăl Nostru), apoi neenumăratele cuvântări ocazionale și predici rostite în Catedrala din Cluj, dar nepublicate, precum și frumoasele sale articole publicate prin „Renașterea” și „Viața Ilustrată”, pe care le-a condus câtăva vreme în calitate de redactor responsabil, la cari se mai adaugă și o lucrare de „Apologetică”, foarte valoroasă, rămasă nepublicată.

Dumnezeu să-i dea răsplata slugilor înțelepte, în împărăția pe care a predicat-o așa de frumos și să-l ierte de orice greșeli, iar celor doi fii și fiicei sale să le dea mângăerea și binecuvântarea Sa.

■ „**Medicina în pragul reconstrucției spirituale**”. Sub acest titlu, dl prof. univ. din Sibiu dr. N. Kernbach a ținut o conferință, în care după ce desvăluie haosul creat de medicina materialistă, arată orientarea și refugiul medicinei moderne spre științele spirituale și religie.

„Cu toate progresele științifice, — scrie ziarul „Țara”, rezumând conferința d lui prof. Kernbach, — omul și medicul nu au încetat să creadă. Credința este ancorată de biologic, omul urmărind a-și asigura nu numai viața pământească ci dincolo peste hotarele ei, vecinicia. Ea face însă și vindecări miraculoase. Studiile medicale făcute la fața locului, în Franța și Germania, au arătat că puterea de concentrațiune, de abandon, au dus în anumite condițiuni și la anumite persoane preparate, la vindecarea bolilor socotite incurabile: tuberculoză și cancer. Problema trebuie neapărat adâncită, căci vom găsi, cu siguranță, forțe spirituale care pot fi puse în serviciul alinării și a vindecării. Apropierea de religie, de psihologia religioasă se impune apodictic”.

Cu bucurie înregistrăm și în câmpul științelor medicale, de unde religia a primit mai multe și mai grele lovituri nedrepte (din partea fiziologilor materialisti) o revenire la calea dreaptă a științei adevărate.

Școala de Duminică

5. Program pentru Dum. 31 Ianuarie 1943.

1. *Rugăciune*: Tatăl nostru. (Cântat, după Anton Pan. Vezi: 70 cântări rel.)
2. *Cântare comună*: Unule-Născut, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu...
- 3-4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 19, 1-10) și *Apostolului* (1. Timoteiu 4, 9-15) zilei, și tâlcuirea lor.
5. *Cântare comună*: Spune-mi mie Doamne, ce este omul... (Priceasnă).
6. *Cetire din V. T.*: Noe și potopul. (Facere c. 6 și 7).
7. *Povește morale*: Ferirea de desfrânare. (Se va ceti: Pildele lui Solomon c. 5).
8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc.)
9. *Cântare comună*: Să se umple gurile noastre...
10. *Rugăciune*: Rugăciunea S. dela Vecernie.

A.